

A szerző előszava

Causa laetitiae – „Az öröm oka”: e kötet számomra mindeneke előtt *a gondolkodás örömről kíván tanúskodni*. Azt az örömet kívánom átadni olvasómnak, amelyben meggyőződésem szerint bárkinek része lehet, aki komolyan rászánja magát *a hagyomány eredményeire és a Másik másságára egyaránt figyelő gondolkodás* nemes kalandjára. Az egykor elért eredmények igazi megértése sosem mondhat le a mai kihívások értelmezéséről. S mai kérdéseink helyes föltevésekor sokat tanulhatunk a jóval előttünk járóktól.

Korábbi tanulmányaimat gyűjtöm össze, melyek eredeti alakjukban 2000 és 2017 között jelentek meg különböző folyóiratokban, kötetekben. Az itt olvasható írások elsősorban szorosabb értelemben vett szakterületemre, a *középkori filozófiára* összpontosítanak – egyúttal azonban *kitekintést* adnak *a nyugati bölcsélet történetének egészére*: mind az ókori, mind az újkori, valamint a kortárs gondolkodásra. Ezúton is köszönöm minden egykori szerkesztőmnek és kiadómnak, hogy beleegyezését adva a közléshez hozzájárult a jelen kötethez.

A különböző középkori szerzők, illetve kérdések tárgyalása, valamint a kimondottan módszertani jellegű dolgozatok kiegészítik egymást. A kötet egésze a *filozófia praxishoz* sorolható megközelítést rajzol ki, tehát olyat, amely a (középkori) *szövegek egzisztenciális jelentésének föltárásában* érdekelt, egyúttal kész tanulni a hagyományosabb módszertanokból, s nyitott a kortársra filozófia – hazai, valamint nemzetközi – eredményeire.

Az első rész, miként címe (*Miként tanuljunk és gondolkodjunk egyáltalán?*) mutatja, részben módszertani reflexiókat tartalmaz, egyszersmind a filozófiai-történeti kutatások és tanulmányok

értelméről, jelentőségéről fogalmazza meg meggyőződésemet. E rész lényegi szempontja *a filozófia mint bölcsességre törekvő praxis* mára részben elfeledett, mégis elengedhetetlen nézőpontja. A második rész *magának a gondolkodásnak a tapasztalatát* kívánja bemutatni és értelmezni három nagy középkori gondolkodó – Canterburyi Szent Anzelm, Aquinói Szent Tamás és Eckhart mester gondolkodói példáján. Itt talál helyet egy további tanulmány a hit és ész kapcsolatáról, amely a középkori gondolkodás hívó hátterét világítja meg. Az utolsó írása pedig utat nyit a Másikkal való párbeszéd felé. A harmadik rész tanulmányai kimondottan *a vallásközi párbeszéd* napjainkban égetően időszerű témája felé fordulnak. Nicolaus Cusanus késő középkori, egyúttal reneszánsz gondolkodó munkásságát veszik alaposabban szemügyre, mindenekelőtt *A hit békéjéről (De pace fidei)* szóló idevonatkozó művét tárgyalják. Végül az utolsó részben helyet kapó írások az egész kötetet kívánják lezárni összekapcsolva egymással *a bölcséleti megközelítés, a szerzetesi lelkiesség, a Másikkal folytatott, valamint a különböző segítőszakmák közötti párbeszéd* dimenzióit.

Jelen kötet szerkesztése során maguk e tanulmányok egy-egy arcukat, külalakot kaptak, fogalmazásukat helyenként javítottam, tartalmuk lényegileg nem változott. Kivételt képez a III. rész 3. tanulmánya (*Kereszténység és iszlám. Egy késő középkori levelezés margójára*), amely egyúttal az egész kötet egyik legrégebbi része. A megírása óta eltelt idő eseményei változtatásokat tettek szükségessé a tanulmány záró szakaszában.

Hubert Wolf egyháztörténésszel együtt vallom: „Katolikusnak lenni nem szűkös, merev, fundamentalisztikus rendszert jelent. A hagyomány olyan folyam, amely mindig új és új medret keres magának. Ha egyszer kiáradt, azután máshogyan néz ki, mint korábban, de továbbra is ott van.”¹ E hagyomány fontos sodra az ókortól napjainkig terjedő gondolkodás, a filozófia hagyománya. A filozófiával való komoly párbeszéd csak használhat a hitnek. A hívó gondolkodással való elmélyült

---

¹ *Mérleg* 51 (2015) 9. (Forczek Ákos fordítása)

filozófiai párbeszéd pedig magát a gondolkodásunkat gyarapíthatja új belátásokkal. Olyan olvasókat kívánok tehát a kötetnek, akik bátran és bizalommal bocsátkoznak e gondolkodó-hívő párbeszéd múltunkból felénk, egyúttal közös jövőnk irányába tartó folyamába.

Budapest, 2018. március 21-én,
Szent Benedek ünnepén

Bakos Gergely OSB